

HAMMERDAL med STRÖM, ALANÄS och GÅXSJÖ. (Jämtland.)

Hambradal med ett annex nämnes år 1314 bland de Jämtländska socknar, hvilkas kyrkor och pastorer deltog i den s. k. sexårgården till påfvestolen (DS 3 n. 1946). Med annexet afses *Ström*, som ännu tidigare omnämnes i den historiska litteraturen, nämligen i gränsbestämmelsen mellan Sverige och Norge af år 1273, där en af vittnesmännen Loden säges gått upp rågången på en tid, *då ingen i Straum kunde Pater Noster*.¹ På Trondhjemska reformatsens tid år 1589 betjänades de begge kyrkorna allenast af en präst, då gudstjänst hölls 2 helgdagar å rad i Hammerdal och den 3:dje i Ström. Från medlet af 1600-talet finnes en komminister bosatt i Ström, och sedan härifrån ett kapellag *Alanäs* afsöndrats 1808, anställdes därstädes en kapellpredikant. Vid lönereglering inom pastoratet 1872 afskildes Ström med Alanäs till eget pastorat. Redan tidigare hade från den vidsträckta församlingen åtskilliga byar i kyrkligt afseende afgått, dels till Föllinge, dels till Borgvattnets kapellag, som förenades med Stuguns pastorat. Större delen af det nu under Föllinge pastorat liggande annexet Laxsjö har tillhört Hammerdals forna område.

En ny annexförsamling *Gåxsjö*, n.v. från moderkyrkan, bildades 22 jan. 1892 efter att en kyrka därstädes uppbyggts, då K. Maj:t medgaf, att ett antal byar från och med år 1893 finge från Hammerdal afskiljas och en komministratur där inrättas. För inköp af boställsjord åt denne komminister skulle ett utgods Arås tillhörigt Hammerdals prästbord försäljas och af försäljningssumman högst 20,000 kronor härtill anslås. Som köpeskillingen uppgick till 59,000 kr. skulle efter åtskilliga afdrag återstoden bilda en af Hsands konsist. förvaltd fond, hvars ränteafkastning fick uppbäras af dåv. khden i Hammerdal, så länge han lefde.

Till Hammerdals kyrkobord hörde år 1589 utom Ströms stomjord äfven 5 »ödeboel», hvilkas namn i flertalet fall kunnat fastställas på grund af gamla kyrkoboksanteckningar.²

Den äldsta kyrkan i Hammerdal, hvarom man har någon kännedom, förstördes genom brand år 1588. En ny af sten uppfördes, sannolikt på samma plats som den förra, på ett näs vid Hammerdalssjön 1590. År 1725 ansågs hon »för liten, mörk och oanständig», utvidgades 1730 till 30 alnars längd och 10 alnars bredd och försågs med trähvalf, fick ett nytt vapenhus 1753 och en altartafla förfärdigad af Carl Hofverberg 1754. Då kyrkan trots utvidgningen snart blef otillräcklig för församlingens behof, upptogs redan 1764 frågan om byggnad af en ny kyrka, som emellertid först 1781 uppfördes af byggmäst. D. Hagman; tornet ditsattes 1817 af byggmäst. Jonas Åhlström. Hon undergick åren 1858-59 särskildt till sitt inre en grundlig renovering, hvarvid äfven en ny altartafla af artisten A. G. Hertzberg, ett af målareakademien prisbelönadt verk af högt konstvärde, inköptes.

¹ *Werlauff* i *Annaler for nord. Oldkyndighed* 1844-45, s. 165.

² Se härom närmare i *O. Svenssons sakrika skrift »Strödda anteckningar om Hammerdals kyrka och församling, Östersund 1904, samt Thulin, Eckles. boställena 3. Jämtlands län, Sthm 1909, s. 1-18.*

Gåxsjö vackra träkyrka med torn uppfördes under åren 1886-88 efter ritning af arkitekten F. R. Ekberg och under ledning af byggmästaren J. Pettersson i Östersund. K. Maj:t hade 22 jan. 1887 därtill beviljat stamboksinsamling. Ruinerna efter en kyrka eller ett kapell påträffades år 1889 inom Gåxsjö nuvarande församlingsområde i den s. k. Ängskälen inom Kakuåsens skogsområde. Väggarna till detta kapell funnos kvar och räckte i höjd till halfva fönstret. (Jämtl. posten 1889 n. 130.)

KYRKOHERDAR.

1. **Agmundr** [1346]¹, profastr i Hambradal, var å ärkebiskopens vägnar närvarande på Frösö ting 15 mars s. å. då en undersökning förehades, om åbon på hemmanet Södergård i Brunflo hade rätt till bete och timmerfångst på Hognestads och Wambestads utmark. Han är utan tvifvel identisk med prosten Agmundr Sefinsson i Lit och måste i så fall nämnda år utbytt Hammerdal mot Lits pastorat. Se *Lit.* (DS 5 n. 4048.)

2. Herr **Dominicus** i Hambradal [1347] vittnar 26 apr. s. å., att Thorstein Aslason i Skarpås bortsålde sin och sin hustru Siborgs lott i Remme fiske till sysslomannen i Jämtland Nicolas Petersson. (DS 5 n. 4174.)

3. **Thorsten Paelsson** [1439], kyrkioprester i Hammerdal, förut khde i Lit, tillträdde pastoratet detta år, då han af Sten Sigwordsson köpte dennes mödernejord i Lundabygden i Brunflo för 6 jämtländska mark. Köpebrevet är utfärdadt på Botolfsdagen (17 juni) år 1439. (DN 6 n. 476.) Detta tyder på, att han haft förbindelser i sistnämnda socken och möjligen varit befryndad, mindre sannolikt identisk med den Thorsten Pavalsson, som under åren 1413-23 förekommer som khde i Brunflo och prost i Jämtland.

4. **Peder Olofsson** [1526-27], född jämte från Gautestad (Gusta) i Brunflo, där han och hans syskon hade odelsrätt i en gård. Under hans pastorstid ägde förmodligen det dråp rum, som St. Katharine dag (25 nov.) 1519 föröfvades i Hammerdals prästgård. Härmed förhöll sig så, att ett par bönder, Jon Persson och Olof Nilsson, sutto s. d. i ett dryckeslag hos prästen i Hammerdal, och jämte honom drucko de »allis dere venners skaal i Jæmteland», bland hvilka särskildt nämndes Anders' i Matenäs

¹ Genom oriktig tolkning af dateringen har denne Agmundr tidigare upptagits här ss. prost och khde redan 1282. Brevet datum, onsdagen näst efter Gregoriidag på 27 året af Kon. Magnus' regentstid, har nämligen hänförts till kon. Magnus Håkansson i st. för Magnus Eriksson.

skål. Jon Persson, som tycktes fått nog till bästa, gick så ut och lade sig att sofva, men när han på en stund återkom, stod ännu samma skål uppmätt framför Olof Nilsson. På Jons uppmaning att tömma den skålen, tog Olof, som äfven var drucken, till knifven och yttrade: »Ekkie skal thu trughe mik thil ath drikka mera en iak wil, eller troor tu iak haffwer ekki seeth en slikan kompan som tu esth». Jon svarade: »Käre Olof Nilsson, jak sadde thet for inghe ondhe»¹. Kom så prästens rådskvinnna och bad Jon gå sin väg. Han stod upp, men Olof spärrade vägen för honom. Då Jon nu ville klifva öfver bordet, rann sinnet på honom och af en händelse fick han se en »kardere» (värja) stående bakom högsätesstafven, tog den och gaf Olof ett hugg i hufvudet, hvaraf han dog. Ehuru prästen ej är namngifven, kan man misstänka, att det är denne Peder Olofsson. Han nämnes näml. år 1535 fordom kirkioprest och har alltså tidigare afsatts på grund af sitt mindre värdiga lefnadssätt. Lefde ännu 1548 i Brunflo jämte en broder Nils i Viken. På socknetinget s. å. framstår han i en mycket dålig dager vid tvisten om en jordega, ehuru redan 30 år förut öfverenskommelse härom träffats; han förnekade detta, trots att hans eget bref vittnade mot honom, men vittnesmännen aflade ed på lagboken, att öfverenskommelsen skett med herr Peders vilja och samtycke. (DN 14 n. 277, 556, 606, 848.)

5. Herr **Jon (Joghen) Erichson (Sparf)** [1533-48], var socknepräst i Hammerdal, då skattinget om Vårfruafton purificationis (1 febr.) 1533 hölls i Hammerdals prästgård i närvaro af landets dåvarande läns-herre, riddaren Vincentius Lunge. (DN 14 n. 717.) Han deltog såsom bisittare i en dom ang. khdens i Undersåker rätt till halfva fisket i Laxån år 1548. Enligt traditionen skulle hans evangeliska predikningar illa tålts af åhörarne, som vid något tillfälle jagade honom ur kyrkan till prästgården. Då han äfven där ofredades, retirerade han till ett loft, beväpnad med en dalbila, med hvilken han högg och försvarade sig mot de anfallande. När församlingsborna häröfver klagade hos biskopen i Trondhem, lär han svarat: »En herde måste märka sina får, på det att han desto bättre kan känna dem igen». Att han varit 4 gånger gift och haft 24 barn hör väl till de illvilliga utläggningar, för hvilka de lutherska prästerna vanligen voro föremål i reformationens brytningstid.

En son *Erik Jonæ Sparf* blef khde här; se nedan n. 7.

6. **Jon Larsson** [1553-71], kyrkepräst i Hammerdal, sålde år

¹ I ingen ond mening.

1553 sin hustrus arfjord i Månsta till sina svågrar.¹ Afgaf med Jämtlands öfriga prästerskap trohetsförsäkran åt kon. Johan III 21 okt. 1568 i Oviken samt såsom ombud för allmogen i Jämtlands norra fjärding 24 febr. 1569 i Rödön. Hammerdals kyrka uppbar i hans tid 4 tr. korn till vin och aflate.

G. m. en *Olofsdotter* från Månsta i Näs s:n.

7. **Erik Jonæ Sparf** [1588-1607], son till khden Jon Er. Sparf, n. 5. Under hans tid brann Hammerdals kyrka upp år 1588, och för att erhålla någon hjälp till hennes uppbyggande fick församlingen tillstånd af länsherren Christ. Fries och domkapitlet i Trondhjem att försälja en jordäga Vallen (Wolden), som sedan urminnes tider tillhört kyrkan, men hvilken prästen brukat utan någon fördel för kyrkan. Försäljningen inbragte 5½ daler, hvarå pastor her Erik Jonsön och kyrkvärdarna utgafvo kvitto 1589.² Kyrkobyggnaden fullbordades de närmaste åren. Af den Trondhjemska reformatsen finner man, att kyrkoherden här ensam skötte sina två socknar Hammerdal och Ström. Herr Erik deltog 3 maj 1591 på Frösön i valet af de prästmän, som 8 juli enligt befallning skulle infinna sig i Opslo för att hylla kon. Christian IV. Säges ha varit här i 40 år, men så länge kan han under inga omständigheter varit pastor. Han ägde ett hemman i Moen (Mo) i socknen och lefde ännu 28 febr. 1607.

Tunæus uppger, att han varit gift med en khdedotter *Seborg* från Norge; det är möjligt, men i så fall har han varit gift 2:ne gånger, enär senare hustrun var från Söre i Lit och han var besvägrad med komm. Erik Andersson i Oviken-Berg, Ivar Pederssen i By och Peder Pedersson i Söre (JFT 3 s. 158).

8. **Isak Stubb** (1607-17). Beträffande ordningen mellan denne och följande khde ha uppgifterna varit motsägande. Enligt khden Mårten Halvardsens (se nedan n:o 11) framställning, skulle Lars Lothenius efterträdt Erik Sparf. Häremot talar, att pastor Isak Stubb redan 1610 ägde ett skattegods i Sikås bolby, Hammerdal.³ Tunæus anför dem däremot i motsatt ordning. Den rätta lösningen af frågan torde vara, att Erik Sparfs närmaste efterträdare blef Isak Stubb, men att han i likhet med de flesta Jämtländska prästerna under Baltzarfejden flytt undan till Norge, under vilken tid Lars Lothenius skött församlingen, hvarpå Stubb efter svenskarnas fördrifvande återkommit och förestått pastoratet till sin död, vilken synes timat 1617.

En dotter g. m. en bonde i Ås by i Hammerdal.

¹ V. Behm. Näs och Hackås socknar. Göteb. 1913, s. 71.

² O. Svensson anf. arb. s. 24.

³ Ib. s. 49.

9. **Laurentius Lothenius** (1611-12), var här khde, »i Svendske feigde tiid thoe aar» och nämnes 1611 ss. dom. Laurentius i Hammerdal uttryckligen i handlingarna. Han torde ha varit svensk.

10. **Erik Eriksson Blix** (1617-37), tjänte såsom kapellan 1602 i Oviken, innan han år 1617 nämnes såsom pastor i Hammerdal. På Hammerdals ting 22 nov. 1622 klagade han öfver en sin sockenbonde Per Henriksson i Fyrås, som utlåtit sig kunna afsätta pastor hvad dag som helst, kallat herr Eriks hustru »et hoffmodigt skarn» och sagt, att »herr Erik står så länge och wimblar i kyrkan, thet Peder kiædis dervid». I förening med åtskilliga af sina ämbetsbröder undertecknade Blix 28 jan. 1633 en supplikation till länsherren Olof Parsberg att erhålla »quegionde og fordenskab». Prosten Salomon Larsson i Rödön visiterade i Hammerdal 18 sept. 1637, då han hade att utreda en olaga trolofning, hvartill herr Erik, »förrige sogneprästen i Hammerdal», gjort sig skyldig. Han synes i anledning häraf blifvit afsatt. Ny pastor var då utnämnd. Herr Erik Blix ägde ett hemman i Görvik, där han bodde ännu 1640. År 1646 är han död.

2) G. m. *Elisabeth Pedersdotter*, som genom kgl. bref 30 okt. 1650 erhöil hemmanet Sikås skattefritt.

Barn: *Sophia Eriksdotter Blix*, f. 18/3 1626 i Hammerdals prästgård, g. 1) m. kapellan Erik Olssen Schanke i Verdalen, Norge, 2) m. sognepresten Jens Svaboe, ib.; d. 26/5 1709 i Aafjordens prästg. (*Erlandsen*, Biogr. Efterr. om Geistligheden i Thronhjems stift s. 351, 357); *Barbro*, g. m. kapellanen i Sunne Erik Er. Ramselius.

11. **Morten Halvardsen Stenius** (1637-52), född i Bohuslän, som vid denna tidpunkt tillhörde Norge. Hade gått i Helsingörs skola, då han efter aflagd examen 28 sept. 1615 inskrefs i Köpenhamns universitetsmatrikel. Af hvad anledning han kommit till Jämtland är obekant. Blef khde i Hammerdal och tillträdde 16 aug. 1637. Under hans tid uppkom en intressant strid rörande prästbordets och kyrkans äganderätt, som länge sammanblandats. Stiftskrifvaren Christen Bastiansson Stabell stämde nämligen khden år 1642 till tinget, därför att denne hade under brukningsrätt en ödesjord Svedje, liggande i Hallens by, som käranden förmanade tillhöra kyrkan, icke prästbordet, och hvaraf kyrkan borde draga inkomsterna. Herr Mårten åberopade sig på den Trondhjemska reformatsen, hvilken angaf, att till prästens inkomster hörde afkastningen ej blott af prästbordet utan äfven af 5 ödesjordar. Stiftskrifvaren förmenade, att dess utsago kunde bero på oriktig uppgift för »de goede commis-

sarier», fordrade uppvisande af lagligt åtkomstbref och yrkade därtill, att khden borde billigen betala allt, hvad han uppburit af nämnda jord. I sitt svaromål bemötte herr Mårten dessa yrkanden därmed, att denna äga legat under prästbordet, präst efter präst åtalslöst i öfver 30 år, den lagliga preskriptionstiden, och uppräknar härvid sina företrädare och deras ämbestider: Salig herr Erik Eriksson, hans företrädare, innehade detta gods 19 år, herr Isak Stub 12 år, herr Lauritz i svenska fejden 2 år, gammal herr Erik 40 år, som berättas; item sjätte prästen före honom Store herr Jon var präst här från sin ungdom och till han dog, en utlevvad man. På grund af häfd dömde tingsrätten Svedje ödegods herr Morten till. Enligt en gammal kyrkoboksanteckning, visserligen delvis uttraderad, men sannolikt äldre än reformatsen, tyckes emellertid »Svedia och Svedjaskogen» ursprungligen tillhört kyrkan.¹ Herr Morten lät i Trondhem gjuta Hammerdals kyrkklocka 1642. På grund af de uppkomna krigsoroligheterna vågade han dock ej föra henne längre än till Norrlide socken i Norge, som gränsar till annexet Ström, därifrån hon efter 1645 års fredsslut afhämtades. Själ f begaf han sig på flykten, då svenskarna 1644 ryckte in i Jämtland och 28 maj 1644 utnämnde Upsala domkapitel dåvarande komm. dom. Abrahamus i Ramsele till pastor i Hammerdal, på begäran af landshöfdingen öfver Jämtland H. Strijk och församlingen. Som emellertid svenska regeringen efter freden beviljade de dansk-norska prästernas anhållan att få bibehållas vid sina gäll, fick herr Morten ånyo tillträda pastoratet, men herr Abraham medförde från Upsala domkapitel 3 maj 1646 en skrifvelse till dn. Martinum med förmaning, att han vedergäller herr Abraham något för det han gjorde tjänst, när han var bortrymbd. Vid det därpå infallande prästmötet i Upsala i maj s. å. voro dn Martinus från Hammerdal och khden Ericus Claudii i Rödön närvarade och androgo å jämtländska prästerskapets vägnar sina besvär, bland annat om kvicktionen, som ej utgick i Jämtland; de klagade ock öfver, att bönderna ej vilja hålla mer än 3 hus i prästgårdarna emot att i det öfriga stiftet hålles sju o. s. v. För sin egen räkning anhöll herr Morten, att alldenstund han måste efterlåta sin antecessoris relictæ till underhåll 4 de bäste bönderna uti sitt gäll, hans hustru måtte erhålla samma änkeunderstöd efter hans död. De fingo af kapitlet rådet att hos Kgl. Maj:t andraga de saker, som angingo höga öfverheten; sedan skulle de få svar på de värf, konsistorium vidkomma. Huru djupt det gripit de danska prästerna att ha kommit under ett främmande herravälde, fastän svenska regeringen

¹ *O. Svensson*, anf. arb. s. 25 ff. Handlingarna visa, att denna tradition ej alldeles stämmer med verkliga förhållandena, men innebär ändock en värdefull bekräftelse på Hammerdals prästserie.

gjorde allt för att vinna dem, framgår af ett bref från landshöfding Hans Strijk till Upsala domkapitel med anmälan, att herr Mårten, pastor i Hammerdal, hafver talat emot H. K. Maj:t och sagt, att Hennes Maj:t hafver väl vunnit någre land, »men så hafver det sig dermed, likasom man fiskiar med en gullkrok och en fisk kommer och tager honom bort». Härtill svarade domkapitlet: hvad herr Mårten vidkommer, så hörer den saken icke till konsistorium, utan de gode herrar handtere henne själfva, och där han politice varder vunnen till något viktigt, är Archiepiscopus och Consistoriales villiga nog privera honom. (Hdpr. 28/7 1647). Han synes dock suttit kvar till sin död, som uppgivits ha inträffat år 1653, men hans hustru nämnes redan 30 november 1652 efterlåten änka.

G. m. *Agnes Oluffsdatte*.

12. **Laurentius Erici Tuscherus** (1652-56), från Gäfle, där han hade två bröder Anders och Michael Rospigg, båda borgare. Han härstammade från valloner, som varit hammarsmeder på Wellnora eller Gimo bruk. Efter att ha gått i Gäfle skola inskrefs han 21 sept. 1625 vid Upsala universitet, aflade disputationprof därst. 21 febr. 1629 och synes äfven s. å. hållit ett offentligt latinskt tal vid Akademien. Adj. och nådårspräst i Nordingrå efter prosten P. Gestrinius 1632-33. Vi finna honom 1634-51 såsom vice kapellan i Säbrå till hjälp åt den orkeslöse Nils Fors men år 1652 har han ss. designatus pastor loci undert. tiondelängden för Ström, hvilket utvisar, att han förestod tjänste- och nådår efter företrädaren Stenius. Skaffade moderkyrkan i Hammerdal en ny predikstol, som han dock aldrig fick beträda. Afled redan 1656 och lämnade änka i svåra omständigheter, som förvärrades då norrmännen kort efter hans död intogo hela Jämtland. En berömlig man (T.).

Hans änka *Anna Nilsdotter*, som synes först återflyttat till Säbrå, sedan till Hsand, och som under beklagandsvärda förhållnaden sett en av sina söner gå ur lifvet, anhöll hos guvernören i Gefle år 1683 om ett årligt understöd af 3 t:r spannmål: »på min ålderdom hafver jag varken barn eller någon lita till, allenast en dotter, som hafver en fattig borgare här i staden (Hsand), hvilken måst gripa till att föda sig med fiskiebåten». K. Maj:t beviljade henne dessa 3 t:r af kyrktionden i Medelpad 2/4 1684. Hon afled Valborgsmässotiden 1685.

Barn: *Erik*, kapellan i Rödön, d. 1670; *Nils*, komm. i Nätra, d. 1677; *Lars Larsson Tuscherus*, sergeant vid öfverste Erik Silfversparres reg., ihjälstack af en olycklig händelse en borgare i Hsand och dömdes till döden. (Hsands rådhuspr. 3/7 1667); en dotter, g. m. en fiskeborgare i Hsand, sedan i Söderhamn Jonas Henriksson.

Tr. De elementorum qualitatibus, præs. *J. Chesnecopherus*. Ups. 1629. - De resurrectione Jesu Christi Salvatoris nostri gloriosissima. Oratio. Ups. 1629 (angifven i *J. Schefferi Suecia litterata* s. 330 m. Laurentius Erici Gevalius ss. förf., men ej påträffad).

13. **Erik Petri Hedsander** (1658-79), född i Hedsunda s:n, Gestrikland. Inskrefs ss. stud. i Upsala 20 nov. 1631, var komm. i sin födelsesocken 1638, där han tillika med sin broder Olof Petri besutit klockarbordet; erhöll 11 mars 1646 komministraturen i Ramsele-Helgum; utn. khde i Hammerdal 1656, tilltr. 1658. På sin ålderdom afstod han 1679 pastoratet till efterträdaren Israel Noræus, mot att han skulle få bo hos denne i prästgården och hafva sin föda samt att han och hans barn skulle hafva tull och tionde af 14 rediga bönder. Den gamle kyrkoherden öfverlefde dock Noræus några år och dog 1685, ej 1688, som tidigare uppgifvits.

G. m. *Apollonia Pedersdotter Svinfot*, sannolikt syster till khden Erik Svinfot i Tibble, Uppl.

Bland barnen, som kallade sig *Gestrinius*, äro kända:

Petrus Gestrinius, regem.pastor, sist khde i Rödön;. en dotter, g. m. rektorn på Frösön, sedermera khden i Eskilstuna Elias Mouritz i 1:sta giftet; *Maria* g. m. komm. Vellam Klangundius här i församlingen; *Apollonia*, g. m. khden i Juckasjärvi Samuel Rehn; *Sara*, g. m. en Jacob Slembäck (Jämtl. db. 23/11 1685).

14. **Israel Laur. Noræus** (1679-82), son af khden Lars Noræus i Sollefteå. Stud. i Upsala 30 okt. 1656, prästv. i Hsands kyrka 16 maj 1662 till tjänstg. hos sin fader i Sollefteå. I början af år 1665 var han kapellan i Hammerdal, då han jämte sin pastor d. 29 febr. var närvarande på ett kalas i Ovikens prästgård. Följande år inköpte han Jonsgården i Ström och var ännu i slutet af år 1669 där boende. Kapellan i Sollefteå 1671-79, hvarefter han återkom till Hammerdal för att under den högt åldriga pastoris herr Erici Hedsandri lifstid förestå pastoratet och »efter hans afgang igenom döden en fullkomlig pastor blifva». Men han afled dessförinnan på hösten 1682.

G. m. *Christina Eriksdotter Wattringia*, f. 21/12 1644, dotter till khden i Torsåker Erik Wattringius, och omg. m. efterträdaren.

Barn: *Erik*, f. 1670, khde i Lit; *Stig*, f. 1676, bonde i Sikås i Hammerdal, d. 9/1 1716; *Christina*, g. m. komm. i Högsjö Anders Sellin; *Maria*, g. 1699 m. korpral Nils Curry.

15. **Jonas Eliæ Salin** (1684-1714), f. i Salsåker, Nordingrå s:n, son af länsman Elias S., stud. 20 dec. 1671, prästv. till adj. i Säbrå 1676 och utnämnd till khde i Hammerdal 1684 på samma villkor som företrädaren att väl tillhandagå den åldrige Hedsander, ehuru dennes måg komm. Wellam Klangund fann det orättvist, att en, som var långt yngre student än han, skulle tränga sig in i pastoratet, men kändt är, huru änkans konservation lättade vägen på den tiden. Salin afled om våren 1714.

G. 1) g. m. företrädarens änka *Christina Wattringia*, d. 21/1 1693. Hennes grafsten är ännu bevarad.¹

2) 22/7 1694 m. khden i Sollefteå Olof Noræi dotter *Christina Noræa*, d. 26/3 1762 hos sin son i Oviken.

Barn i förra giftet: *Elias*, f. 1686, d. 19/5 87; *Israel*, f. 1688, döpt 21/12, stud. 1707, d. i Upsala af pesten 1710;

I senare giftet *Olaus*, f. 10/2 1697, stud. 1715; *Brita*, f. 8/4 1698, d. 1699; *Margareta*, f. 7/6 1699, g. m. eftertr. khden Mich. Graan; *Elias*, f. 23/6 1703, d. 2/1 1707, *Daniel*, f. 24/7 1706, prost och khde i Oviken; *Christina*, f. 9/4 1708; *Catharina*, f. 17/6 1711.

16. Michael Petri Graan (1715-55), f. 1 febr. 1684, son af khden Per Graan i Piteå; stud. i Upsala 26 okt. 1702, prästsv. 1712 till nådårspred. i Luleå och andre kapellan därst. 1714. Redan 1715 khde i Hammerdal, respondent vid prästmötet i Hsand febr. 1717. Afled 26 apr. 1755 och begrofs 24 juni. De sista åren sjuklig och mjältsjuk. »En redlig, god och vänfast man, som skötte sin hjord rätt väl, hade sköna ämbetsgåfvor, starkt uttal och god mässeröst», säger Tunæus. Hammerdals gamla prästgård, som låg alltför nära kyrkan, nedbrann i grunden 10 aug. 1753. En ny prästgård blef 1755 uppbyggd på en udde vid sjön. Vid Föllinge pastorats bildande 1746 afgingo 40 lapphemman från Hammerdal och Ström. På 1743 och 1747 års riksdagar föredrogs khden Grans ansökan om något häremot svarande vederlag, men ännu vid hans död hade ej något nådigt utslag därpå fallit. Han led af ytterst tryckande fattigdom.

G. 22/11 1715 med *Margareta Salin*, företrädarens dotter, med hvilken han hade 13 barn, 8 öfverlevande. Hon erhöll 26/3 1756 dubbla nådår, afled i Hsand 11/12 1772.

Barn: *Petrus*, f. 27/9 1716, d. 11/10 s. å.; *Kristina*, f. 30/9 1717, d. 14/10 s. å.; *Jonas Graan*, f. 26/10 1718, squadrons pred., sist khde i Ramsele, d. 1775; *Greta Stina*, f. 7/3 1720, g. m. eftertr. khden O. Forssman; *Olof*, f. 24/10 1721, tulltjänsteman i Finland, d. 1755; *Anna Catharina*, f. 27/1 1723, g. m. khden i Ramsele Anders Sellin; d. 1798; *Brita*, f. 19/8 1724, g. m. komm. i Ramsele P. Klockhoff och N. Flodberg; d. 1792; *Elisabeth*, f. 11/10 1725, g. m. stadsfiskalen Edenmark i Hsand; *Petrus*, kronobefallningsman i Sveg; *Daniel*, f. 16/4 1730, d. 1/2 1738; *Maria* f. 15/10 1731, d. 20/4 1732; *Elias*, f. 28/3 1733, khde i Skön, d. 1784; *Michael*, f. 17/5 1736, bruksinspektör vid Seffle i Värmland.

17. Olof Forssman (1757-82), f. 2 dec. 1702 i Gånsvik på Hernön, son af hemmansägaren Anders Hansson och Brita Olofsdotter. Inskrefs i Hsands skola 1712, gymn. 1719, stud. i Upsala 29 jan. 1723, prästsv. 25 mars 1732 till adj. hos khden M. Graan i Hammerdal, där han stannade

¹ Se *O. Svensson* anf. arb. s. 40.

i 11 år; utn. kollega i 3:a eller konrektor vid Frösö skola 23 febr. 1743, hvilken syssla han förestod med stort beröm i 14 år. Efter enhälligt val utn. khde i Hammerdal 30 mars 1757 höll han här sin inträdespredikan 8 maj s. å. På en resa till prästmötet i Hsand 1760 förkylde han sig, blev sängliggande och återvann sedan aldrig full hälsa. Var en studerad man, redlig och uppriktig, en stor ordningsman och nitisk herde, som mycket uppbyggde och förbättrade sina församlingar så i andelig som lekamlig måtto. Ny kyrka blef genom hans försorg uppförd. De sista 5 åren var han oförmögen att offentligen predika på grund af gikt, kolik och bräck. Till Tunæi herdaminne lämnade han värdefulla bidrag. Afled 26 maj 1782.

G. 8/1 1744 med *Greta Stina Gran*, företrädarens dotter; d. här 27/8 1797.

Barn: *Christina Margareta*, f. 20/11 1744, g. m. efterträd. khden Erik Huss; *Brita Catharina* f. 11/11 1746, d. späd.

18. Mag. **Erik Huss** (1784-87), f. 1 febr. 1737 å Stocke på Frösön, där fadern Johan E. Huss var kollega scholæ, slutl. khde i Lit. Efter studier i Frösö skola och Hsands gymn. stud. i Upsala 1759, promov. fil. mag. 1764, prästv. i Hsand 31 maj 1767 till adj. i Hammerdal, tillika e. o. bat. pred. vid Jämtl. reg. 1767-84; past.-ex. 13 mars 1782; utn. khde i Hammerdal 27 aug. 1783, tilltr. 1784 efter svärfadern. Afled på en resa till Lit i prästgården därstädes efter 6 dagars sjukdom i håll och stygn 19 juni 1787 och begrofs 24 juni midt för vapenhusdörren på Lits kyrkogård.

G. 1770 m. *Christina Margareta Forssman*, företrädarens dotter, d. 21/8 1821 i Håxås.

Barn: *Johan*, f. 23/4 1771, komm. i Hammerdal-Ström; *Anna Margareta*, f. 8/1 1773, g. 26/4 1791 m. kapten vid Jämtl. reg. Joh. Carl Richman, boende på Ede; *Olof*, f. 29/3 1775, komm. i Ljustorp-Hässjö; *Erik*, f. 29/10 1776, d. späd; *Christina Magdalena*, f. 5/6 1778, g. m. prosten Ol. Nordenström i Offerdal i 2:dra giftet; *Erik* f. 28/6 1780, länsman, d. i Lit 1/8 1808; *Michael*, f. 21/9 1782, khde i Mo; *Per Samuel*, f. 23/5 1787, landtbrukare i Håxås, d. 1869.

Tr. De naturalismo Remonstrantium præs. *N. Wallerius*. Ups. 1762. - De unguento Nardino pretioso, præs. *J. G. Wallerius*, ib. 1764.

19. **Nils Blom** (1789-1804), f. 13 maj 1732, son af borgaren Jonas Blom i Sundsvall och hans hustru Sara. Stud. i Upsala vt. 1753, prästv. i Hsand 1757 till adj. åt khden Staaf i Skön, därefter adj. hos sin svärfar komm. E Mört på Alnön; komm. i Refsund-Sundsjö 24 okt. 1767, tilltr. 1769, slutl. utn. till khde i Hammerdal 1788, tilltr. maj 1789; respondens vid 1791 års prästmöte i Hsand. Hammerdals kyrkklockor

anskaffades under hans tid. Den större göts 1793, den mindre 1801. Khden Blom var flera år besvärad af skörbjugg och ros, som slog sig på inre ädlare delar. Afled 16 jan. 1804.

G. 1752 m. *Anna Mört*, f. 1733, dotter till komm. på Alnön Erik Mört och Anna Thelberg; d. 1/7 1816 i Hammerdal.

Barn: *Jonas*, f. 11/4 1753 på Alnön, khde i Dorothea, d. 23/6 1829; *Erik*, f. 13/7 1754, komm. i annexförsamlingen Ström; *Anna*, f. 1755, v. 4/4 1799, m. 2:dre landtmät. Magnus Peter De Molée; *Anders*, f. 5/9 1758, förare vid Refsunds kompani, d. vid krigets slut i Finland 1790; *Sara Catharina*, f. 16/1 1762, g. 16/11 1790 m. körsnären Christian Lund i Mo, Hammerdal; *Nils*, f. 19/4 1764, d. 11/5 s. å. *Olof*, f. 12/10 1765, torpare i Bye, Hammerdal 1802.; *Anna Greta*, f. 5/4 1768, d. 2/5 s. å. *Nils*, f. 1/5 1770 i Sundsjö, stadskassör i Hsand, slutl. landsfiskal i Medelpad 1815; *Petrus*, f. 31/3 1773, d. 10/7 s. å.; *Catharina Christina*, f. 20/1 1777, v. 23/7 1795 m. löjtn. Jacob Niclas Godén, sedan omg. m. häradshöfd. Johan Montelius i Södergård, Brunflo.

20. Mag. **Abraham Burman** (1805-14), f. 16 juni 1765; föräldrar: bergmästaren i Jämtl. Abrab. Wilh. Burman och Beata Margareta Sundel, dotter af fältkamrer Joh. S. Stud. i Upsala vt. 1783, aflade här disputationprof under sin broder men fortsatte studierna vid Åbo universitet, där han promov. fil. mag. 14 juli 1789; utn. efter aflagdt prof till docent i historia 1790, prästv. 17 juli 1793 till adjunkt vid Åbo domkyrkoförsamling, bat. pred. vid Åbo eskader af K. Maj:ts flotta 1796; past. ex. 10 aug. 1796; uppförd å förslag till såväl bibliotekariesysslan som filosofie adjunktur vid Åbo universitet 1797; utn. kollega vid 3 kl. i Frösö skola 2 nov. s. å.; utn. khde i Hammerdal 5 dec. 1804, tilltr. 1805. Han skall ha varit en skicklig skolkarl och äfven lycklig predikant och till sitt yttre en ståtlig man. Hans broder Fale, lektorn i Hsand, plögade tillbringa ferierna här i Hammerdal, men bröderna sågo föga till hvarandra under tiden. Prästen lär älskat glaset, lektorn det täcka könet. Khden Burman föll, förmodligen af svindel, i sitt härberge och lefde därefter endast ett dygn sanslös, död 24 sept. 1814. Ogift.

Tr.: De indole et natura legum Suiogothiae provincialium, præs. *F. Burman* Ups. 1787. - De prætenso pontificis Romani in regnum Neapolitanum jure, præs. *Joh. Bilmærk*. Aboæ 1788. - Examen fontium historiae Svecanæ antiquæ. Pro docentura ib. 1790.

21. **Jonas Ångman** (1816-45), f. 26 (ej 5) febr. 1764 i Föllinge, där fadern Erik Ångman var pastor, modern Christina Ekeblad. Stud. i Ups. vt. 1784; disp. pro exerc. 1789, prästv. på sin faders kallelse 27 sept. 1789 till adj. i Föllinge. Då det nya kapellet i Wiska, nu Fredrika, år 1797 skulle inrättas, hvartill fordrades »icke endast en i ämbetet skick-

lig och nitisk, utan ock i hvad till en kyrkoinrättnings iståndsättande hörer driftig och rådig prästman», blef Ångman, som under sin tjänstgöring i Föllinge gjort sig i bästa måtto känd för dessa egenskaper, utnämnd till kapellpredikant 1797, och då kapellet ej långt därefter erhöll pastoratsrätt, utn. Å. till pastor i Fredrika 5 juni 1799; afl. past. ex. 29 maj 1804. Sökte därifrån komministraturen i Hammerdal och utn. 15 mars 1809 samt utn. till khde härstädes i aug. 1815 och installerades 1816. Honor. prost 12 aug.. 1818, t. f. kontraktspost 1830 samt ordinarie prost i Norra kontraktet 10 sept. 1834. LWO 1825, ledam. af Patriotiska sällskapet. Under hela sin verksamhet här hade han mågen såsom adjunkt. En kraftfull herde. Han afled 11 okt. 1845, i den höga åldern af 81 år 8 m. 6 d., sörjd av maka, 3 barn och 17 barnbarn.

G. 11/5 1798 m. *Elisabet Catharina Huss*, f. 3/4 1778, dotter af khde Joh. Ax. Huss i Föllinge; d. 8/4 1850.

Barn: *Stina Brita*, f. 10/2 1800, g. 18/1 1821 m. adj. And. Amrén, sist komm. i Ragunda; *Johan Erik*, f. 15/9 1801, regementspast. vid Jämtl. fältjägare, d. 16/7 1878; *Catharina Charlotta*, f. 3/12 1803, g. 22/2 1824 m. underlöjtn. sed. kapt. vid samma reg. Adolf Fabian Edelsvärd.

Tr.: De præcipuis gentium barbararum vitiis, præs. *Abr. Renström*. Ups. 1789.

22. **Jonas Östlund** (1848-69), f. 11 okt. 1787 i Hackås s:n och Östnår, där fadern Olof Persson var bonde, modern Karin Mickelsdotter. Stud. vt. 1810, prästvt. 14 febr. 1813, uppehöll sig de närmaste åren med konditioner i Sthm samt att med vederbörligt tillstånd förvärfva kunskaper i praktisk medicin; adj. i Sidensjö 9 febr. 1820, v. past. därst. 14 maj; v. kollega i Luleå 25 apr. 1823, reste sommaren 1824 till Sthm att studera växelundervisningssystemet; kollega i Apologistklassen i Frösö skola 5 juli 1826, kollega i högre afdeln. 1 okt. 1827, v. rektor och tillika kantor apr. 1829; höll tal i anledning af jubelfästen 29 nov. 1830, speciminerade för rektorat apr. 1832, past. ex. 16 maj 1832, khde i Berg maj 1833, tilltr. gm ackord 1 maj 1834, honor. prost 3 aug. 1836, utn. khde i Hammerdal 27 mars 1848, tilltr. genast. Kontr. prost i Jämtl. norra kontr. maj 1859, tjänstl. från prostbefattn. maj 1863; inspektor öfver Frösö skola sept. 1849-dec. 52 samt ånyo juni 1858. LWO 1843. Under prosten Östlunds ämbets tid började här i Hammerdal en andlig rörelse förspörjas, som hade sin upprinnelse från tvänne i Laxsjö stationerade lappska missionärer Nordfjell och Tellström, hvilka genom sannt kristligt lif, genom sång och föredrag med stor framgång verkade bland lapparna. Från Laxsjö spred sig denna rörelse, som dock snart ledde till skarp söndring och oreda, oresonlighet och ofördragsamhet inom församlingen. En del

gingo så långt i sin frikyrklighet, att de ingingo äktenskap utan prästerlig vigsel, hvarför de ock ställdes inför världslig domstol. För denna separatism var bonden Mårten Jönsson i Hallens by hufvudledaren. I synnerhet öfver prästerskapet fälldes hårda, nedsättande ord om fariseer och skriftlärda. Vid en visitation i febr. 1856 i Hammerdal, som biskop Isr. Bergman höll, sökte han med mildt allvar förmå de ohör-samma att återgå till kyrklig ordning, men de bemötte honom med trotsig ensidighet. Deras hufvudman fordrade, att biskopen skulle i bibeln visa dem hvar det stod skrifvet, att deras dåvarande prost och khde var deras laglige och rätte lärare; vore han ej namngifven i bibeln, ville de ej erkänna honom såsom sådan. Kontraktsprosten Östlund afled 2 aug. 1869, 81 $\frac{3}{4}$ år g. under pågående biskopsvisitation. Han får särskildt berömliga vitsord af sina samtida: »Hvad flit, ordningssinne, frikostighet, lärdom och nit vidkommer, hade han ganska få likar bland sina ämbetsbröder». (Hsands prästm. handl. 1871.)¹

G. 13/7 1827 m. *Sara Maria Gestrich*, f. 4/9 1790 på Frösön, änka efter kronofogden Abrah. Ol. Granbom; d. härst. 4/6 1852. Utom 3 styfsöner och en styf-dotter hade han

Barnen: *Gustafva Maria*, f. 21/3 1830 på Frösön, d. i Hammerdals prästg. 17/12 1852, efter tärande sjukdom; *Per August Helmer*, f. 13/8 1832, d. såsom medic. stud. i Upsala 11/3 1859; *Johan Abraham Ossian*, f. 7/5 1835 i Berg, till sjös.

23. Dokt. **Nils Theodor Feltström** (1873-1904), f. 10 juni 1830 i Lit, där fadern prost N. Feltström var khde. Intogs i Frösö skola 2 okt. 1840, gymn. i Hsand 1846, stud. i Ups. vt. 1848. teor. o. prakt. teol. ex. ht. 1854, fil. kand. 13 dec. 1856, promov. fil. mag. 5 juni 1857, prästv. i Sthm 10 juni s. å. till nådårspred. i Lit efter fadern; komm. i Grund-sunda nov. 1859, tilltr. 1860, stadspred. i Östersund 2 nov. 1864, tilltr. genast; past.ex. ht. 1869. Folkskoleinspektör 1870-76, utn. khde i Hammerdal 3 juni 1873, med omedelbart tillträde; v. kontraktsprost 10 juni och ordin. kontraktsprost 19 aug. 1874. Orator vid prästmötet i Hsand 1877 och præses vid 1890 års prästmöte, det första under biskop M. Johanssons tid; prom. teol. dokt. 6 sept. 1893 vid jubelfesten i Upsala. LNO 1883. Afled 23 febr. 1904.

I den minnesteckning, som prost J. O. Boström höll vid prästmötet 1904 öfver aflidne ämbetsbröder, skildras d:r Feltström såsom en af stiftets utmärktaste prästmän, förenande teologisk lärdom och djupt sinne för kristlig tro. Redan som stadspredikant i Östersund var han en bland de ledande präster, som under den andligt rörliga tiden på 1860-

¹ Prosten Östlunds porträtt, måladt af artisten A. G. Hertzberg, sitter i kyrkans sakerstia.

talet åtnjöto särskildt förtroende bland de väckta och sökande själarna. Såsom folkskoleinspektör verkade han kraftigt för folkskoleväsendets fortgång i Jämtland. Bland sina ämbetsbröder åtnjöt han berättigadt anseende och förde med myndighet sitt ordförandeskap i Jämtlands prästsällskap. Hans gestalt var reslig och imponerande. I hans naturliga kynne låg en viss benägenhet att visa sig öfverlägsen, ständigt vilja ha rätt och drifva sin föresats igenom, men genom kristlig själfuktan besegrades och dämpades detta fel och i stället framträdde hos den myndige mannen en förvånansvärd ödmjukhet. Med sina Hammerdalsbor hade han nog stundom rätt hårda nappatag, men aktningen och det goda förhållandet dem emellan växte och tog sig vackra uttryck, då prosten firade sin 25-årsdag såsom deras khde. När han bortgick, var förstämningen i församlingen djup.¹ Ny prydlig prästgård uppfördes här 1877.

G. 1) 7/8 1860 m. *Hilda Lovisa Sundberg*, f. 8/8 1834 i Karlstad, dotter af bankbokh. Olof Sundberg, d. 9/11 1861.

2) 26/9 1862 m. system *Ida Maria Sundberg*, f. 10/9 1838, d. 21/8 1868.

3) 2/11 1869 m. *Magdalena (Malin) Carolina Kronberg*, f. 2/4 1839 i Säter, dotter af brukspatron Johan Kr. och Ulrika Carolina Levin, d. 11/11 1890.

Barn: *Hildur Märta Maria*, f. 1/11 1861 i Grundsunda, d. 4/12 1871; *Olof Theodor Immanuel*, f. 18/7 1863, d. 8/11 s. å.; *Ernst Theofil*, f. 18/3 1865 i Östersund, med. lic., lasarettsläkare i Luleå; *Ester Ida Gabriella*, f. 15/10 1866, d. 15/10 1871; *Arvid Israel Theodor*, f. 6/5 1868, d. 24/9 s. å.; *Emma Magd. Karolina*, f. 16/10 1870, g. 27/8 1891 m. musikdirekt. vid Helsinges regem. Carl Clementz.

Tr.: Om profetskolorna, Akad. afh. Ups. 1857. - Berättelse om folkskolorna 1870-71 och 1872-76. Några betraktelser öfver den vid vår kyrkas högmessogudstjänst öfriga liturgi. Oration (i prästmöteshandl. Hsand 1877). Pastoralbrevens lärdomar och anvisningar, i pastoral-teologiskt syfte försöksvis sammanställda och behandlade (synodal-afh. 1890). - Predikan på 3:dje sönd. i Fastan (i Predikn. af prester inom Hsands st. 1. Hsand 1883). - Predikan på Nyårsd. (i Pred. öfver Nya text. utg. af Ev. Fosterl. st. årg. 1. 1898). - Predikan på 20. sönd. efter Tref. (ib. årg. 2. 1899).

24. **Karl Harald Axel Fredrik Wedholm** (1905-19), f. 22 sept. 1854 i Växjö, föräldrar: borgmästare Hans Axel W. och Juliana Elisabeth Lagermark. Med afg. ex. från Hsand stud. i Upsala ht. 1874, efter nådig dispens från prakt. teol. ex. prästv. i Hsand 16 okt. 1881 till past. adj. i Tuna med skyldighet att tillika biträda komm. i Sundsvall, v. komm. i Hellesjö fr. 1 maj 1884; v. pastor i Ytter-Hogdal fr. 16 juni s. å., komm. i Håsjö 30 mars 1885, tilltr. 1 maj s. å.; erhöill af Jämtlands landsting uppdrag år 1892 att inom länet hålla föredrag mot missbruket af rusdrycker; utn. khde i Hammerdal 15 okt. 1904, tilltr. 1905, kontraktsprost i Jämtlands

¹ Hans bild förekommer i Hvar 8:de dag d. 13 mars 1904.

norra kontrakt. LVO 1911. Afled 6 aug. 1919 i Örnköldsvik under besök hos sin son.

G. 2/10 1885 m. *Angelika Thelberg*, f. i Säbrå 22/4 1856, dotter af prosten och khden i Tuna Joh. Thelberg och Syster Ulr. Aug. Emilia Hummerhielm.

Barn: *Elsie*, d. i Håsjö 31/8 1892, 6 år; *Karl Harald*, f. 1/7 1886, med. lic. stadsläkare i Örnköldsvik; *Gunhild Emilia*, f. 4/9 1890.

KOMMINISTRAR I STRÖM.

1. **Olof Erichson** [1640] i Fagerdal nämnes d. å. såsom khden Morten Halvardsens medhjälpare. Sannolikt den Olaus Erics Alsenius, som år 1652 var komm. i Undersåker och afled såsom pedagog eller skolmästare i Ovikens skola.

2. **Erik Laurentii Tuscherus** [1655-57], son till khden Laurentius Tuscherus i Hammerdal; blef stud. 1654, tjänstgjorde såsom faders adj. och uppehöll nådåret efter honom. Sist komm. i Ås, se *Rödön*.

3. **Erik Nilsson Stigzelius** (1663-64), sist kapellan i *Refsund-Sundsjö*.

4. **Israel Noræus** (1665-70), sist khde i *Hammerdal*

5. **Matthias Erics Medenius** (1671-83), f. i Medans by, Nordingrå socken, af bondeföräldrar. Inskrefs ss. stud. i Upsala 27 okt. 1647. Var kollega i Piteå skola år 1653. Såsom komm. i Säbrå undertecknade han å superintendenten P. Steuchs vägnar år 1659 tiondelängderna för Säbrå, Häggdånger och Stigsjö (Ångermanl. landsbok. KA). Bevistade ss. komm. i Nordingrå prästmötet i Hsand i februari månad 1664. Kallas confirmatus pastor i Hammerdal, då han 25 febr. 1671 till sin broder Christoffer Ersson försålde sin arfsdel i hus och ord i Medan, och han synes sålunda med försäkran om pastoratet blifvit komm. här. Vid ankomsten hit inköpte han af sin afflyttade svåger Isr. Noreus Jonsgården i Ström, där han ännu bodde 1683. Men den gamle khden E. Hedsander öfverlefde både honom och Noræus, som återkom och öfvertog all pastoralvård. Medenius synes ha dött 1683.

G. m. *Anna Watrangia*, dotter af khden Er. Watrangius i Torsåker, Ångermanland.

En dotter *Elisabeth*, g. m. khden Hans Unæus i Sidensjö (T.).

6. **Wellam Adami Klangund** (1684-98), f. omkring 1649, son af khden i Undersåker Adam Klangundius och sålunda af norsk härkomst. Med testimonium från Hsands gymn. stud. i Upsala 22 sept. 1669, prästv. 1673 till domesticus hos khden E. Hedsander, samt ord. kapellan 1684. Efter Noræi död begärde han Hammerdals pastorat och i jan. 1694 Ramsele, men förgäfves. I en skrifvelse till Norrlands guvernör berättar han, huru han år 1686 blifvit bestulen på penningar och kläder af tre dragoner och måste resa till Numedalen i Norge för att få igen det stulna, talar om, att han i 19 år varit i tjänst och flera år fått nöja sig med bark- och agnbröd, då snart sagdt allt här var bortfruset. Såsom en tidsbild kan anföras följande: En löjtnant Carl Rosenstjerna angaf kapellanen herr Wellam på Hammerdals ting 1687, för att han på ett dragonbröllop 1685 honom och andre officerare och gemene skymfat. Vid sagda bröllop, där kapellanen fungerade som värd och hans hustru som brudsäta, hade dock en hop dragoner kommit objudna, betett sig oskickligen, kastat sig i dansen och sönderslitit kläderna på bruden. Han klagade högeligen, huru han af dragonerna blifvit despekterad, för det han näpste deras okristliga och ohöfviska åthäfvor. Intet tackade de Gud för mat, och då han skulle anförda dansen, ville de ränna honom kull och söka tillfälle att öfverfalla honom med hugg och slag; då han såg dem kontinuera i sin galenskap, månde han säga: »Näsevisa hunsvättar», och brudframman hade nog göra med att kunna akta bordssilfret. Det gick rätt vildt till vid denna tid i Jämtland, och dragonernas framfart har lämnat många spår i tingsprotokollen. En annan vedervärdighet kapellanen måste utstå närmare slutet af sin lefnad var, att hans egen hustru falskeligen anklagades för otrohet, af hämnd, därför att en dragon blifvit nekad deras dotter till hustru, hvarföre ock kapellanen måste hos Svea hofrätt anförda klagomål. Han var en godhjärtad man; i all sin fattigdom tog han till sig sina brorsbarn, då brodern stupat i Tyskland och änkan låg sjuk. »1698 d. 22 apr. dödde denne lofwärde Gudz församlings längst för detta trogne och flitige predikant wyrd. och wällärde hr Wellam Klangundh Nidrosiensis», heter det i Ströms kyrkobok.

G. omkr. 1674 m. *Maria Gestrinia*, dotter af khden E. Hedsander här i Hammerdal. Hon afled och begrofs i Sollefteå 1/4 1722, 72 år g.

Barn: *Maria Clangundia*, g. 17/5 1711 m. ryttarekorporalen Jacob Friberg, d. 15/2 1736 i Brunflo; *Anna*, nämnes såsom dopvitne i Rödön 1702, g. m. en bonde i Hågesta i Sollefteå.

7. **Nicolaus Joh. Salenius** (1699-1704), förmenas varit bondson från Salbergs by, Nordingrå, stud. i Upsala 8 sept. 1680, utn. till kollega

i tertia classe vid Frösö skola 1688, komm. i Hammerdal-Ström 1699. Afled redan 21 aug. 1704. »Han var känd för en käck och braf man.» (T.)

G. m. *Brita Oldberg*, f. 1672, dotter till khden E. Oldberg i Lit, omg. 1706 m. kapten Johan Bergklyft, d. 1746.

Barn: *Elias*, f. 2/12 1696 på Frösön; *Johannes*, f. 6/5 1698; *Olaus*, f. 4/2 1700 i Ström; *Erik*, f. 2/8 1703, d. 21/8 s. å.

8. **Erik Petri Lang** (1706-13), f. 1676, son af khden i Brunflo Per Lang. Stud. i Upsala 8 mars 1694, prästv. 1698 till adj. åt komm. Salenius här; adj. 1702 och nådårspred. 1704 efter prosten Halling i Brunflo, tilltr. såsom kapellan i Hammerdal-Ström 1706. Afled i Ström vid slutet af år 1713 och begrofs i Brunflo 21 febr. 1714.

G. 20/1 1702 m. *Magdalena Roshemia*, dotter af befallningsman Lars Jonsson Roshemius i Brunflo och Margareta Bröms, prästdotter fr. Tuna.

Barn: *Margareta*, döpt 23/10 1704, g. 19/10 1731 i Brunflo m. kollegan på Frösön Olof Wallström, omg. m. komm. i Rödön-Ås Joh. Flodén; *Catharina*, döpt 25/3 1707, g. 1737 m. bat. pred., sedan khden i Njurunda Petr. Sundberg; *Pehr*, f. 6/6 1709, khde i Indal; *Lars* f. 10/12, 1711, prost och khde i Luleå; *Erik*, bruksbokhållare i Sollefteå.

9. **Johan Lindmark** (utn. 1714) bondson från Lindom, Säbrå s:n, stud. i Upsala 13 nov. 1700, supremus kollega vid Frösö skola 1707, utn. till kapellan i Hammerdal 1714, men afled före tillträdet och begrofs i Frösö kyrka 9 juni 1714.

G. i Brunflo 29/9 1709 m. *Christina Gropman*.

Barn, födda på Frösön: *Catharina*, f. 4/12 1710; *Stina*, f. 15/8 1712; *Annika*, f. 24/7 1714, posthum.

10. **Jonas Byström** (1715-19), bondson från Medelpad. Med testimonium fr. Hsands gymn. stud. i Upsala 26 sept. 1705; prästv. 1708; blef hörare i Umeå skola 1714, s. å. som ryssarne kommo och uppbrände staden och skolan; tillträdde såsom komm. i Ström 1715; under tiden 1 maj -18 aug. uppehölls tjänsten af adj. Joh. Liman, som därför uppbar 41 daler kmt. Efter att å ämbetets vägnar bevistat prästmötet i Hsand i februari 1719, afled han i sin hembygd i Medelpad, dit han farit på besök, allenast efter några dagars sjukdom, enligt hvad hans pastor Mich. Gran i bref 3 mars s. å. meddelar konsistoriet.

G. m. *Justina Christina Forssman*, dotter till en handlande i Umeå, omg. 28/11 1721 i Brunflo m. komm. i Grundsunda Johan Liman.

Barn: *Matthias*, f. 26/1 1716 i Ström, d. 4/2 s. å.; *Sven*, döpt 16/1 1717; *Jacob*, f. 2/5 1718.

11. **Olaus Waldberg** (1720-67), f. 1683 på Verkön i Sunne pastorat af bondeföräldrar. Stud. 3 nov. 1711, prästv. till adj. 1713, komm. i Ström 1720, bodde här på prästbordet. Under några stridigheter år 1745 mellan prästerskapet i Hammerdal synes intygadt, att komm. Waldberg i somliga mål varit glömsk vid gudstjänstens förrättande i moderförsaml., och att man ej alltid haft så nöjsam uppbyggelse af hans predikningar, hvaremot Strömsborna ej hade något att andraga mot honom; konsist. inskränkte sig därför till en varning. Från 1746 hade han till adj. först H. Oldberg, sedan från 1753 Salomon Grundahl till sin död. Waldberg afled 22 apr. 1767, 84 år g. efter att ha tjänt vid Hammerdals församlingar i 47 år.

G. m. *Magdalena Sundell*, dotter till kapellänen i Sunne Olof S.; d. 1746.

Barn: *Faste*, stud. i Upsala 1737, mönsterskrifvare vid Helsinge regem. med afsked ss. sergeant 1766, flyttade till Jämtl. och blef hemmansägare på Verkön; *Johannes*, fil. mag. i Greifswald 1757. Han stod på förslaget till komminstraturen efter fadern, men afled 1/9 1767 under resan till Hammerdal, där han skulle aflägga profpredikan; *Anna*, f. 1729, g. m. skrädd. Hans Öhstedt i Yxskaftskälen, d. begr. 5/6 1785.

12. **Anders Sellin** (1769-88), erhöll fullmakt 9 jan. 1769 och tilltr. 1 maj såsom komm. i Ström, utn. khde i Ramsele, tilltr. där 1 maj 1788. Se *Ramsele*.

13. **Mikael Klockhoff** (1790-1801), utn. komm. 27 jan. 1790 i Ström, tilltr. såsom komm. i Hackås 1801, se *Oviken*.

14. **Erik Blom** (1802-08), f. 13 juli 1754 på Alnön, son af khden i Hammerdal Nils Blom. Efter stud. i Frösö skola och Hsands gymn. stud. i Upsala vt. 1780, prästv. han af biskop Hesselgren 24 juni 1782 till past. adj. i Brunflo och ditkom 12 juli s. å., tjänstgjorde därefter hos prosten Wasenius i Torp 1790, hos komm. Kåhre i Hackås 1792, samt hos sin fader i Hammerdal 1797, till dess han 18 nov. 1801 utn. till komm. i pastoratet med tillträde 1802. Afled 12 juni 1808.

G. 6/11 1797 i Hammerdal m. *Martha Christina Holmer*.

Barn: *Nils Erik*, f. 29/9 1798, handlande i Hsand, d. 3/10 1835; *Anna Catharina*, f. 2/3 1800.

15. **Jonas Ångman** (1810-16), se kyrkoherdar i *Hammerdal*.

16. **Johan Er. Huss** (1817-44), f. 23 apr. 1771, son af khden Erik Huss i Hammerdal. Stud vt. 1791, v. kollega på Frösön ht. 1795, prästv. 24 juni 1796 till past. adj. i Nätra, adj. och nådårspred. i Gudmundrå 1797, adj. i Boteå 1800; adj. och nådårspred. i Hammerdal

1801-07; past. adj. och v. past i Lit 1807-14, nådårspred. i Hallen, utn. komm. i Ström 29 mars 1817, tjänstl. mot slutet af sin lefnad. Afled 25 jan. 1844.

G. m. *Anna Maria Rissler*, f. 1780, dotter af khden i Sveg P. Rissler och Anna Marg. Feltström, d. 3/3 1845.

Barn: *Anna Christina Margareta*, f. 28/10 1804 i Hammerdal, d. i Östersund 8/11 1875, ogift; *Erik*, f. 22/9 1806, v. komm. i Hammerdal 1836, komm. i Ramsele; *Per Vilhelm*, f. 1/8 1819, d. 12/9 1824.

17. **Magnus Selberg** (1846-65), f. 1 juni 1792 i Ragunda, föräldrar: bonden Olof Jonsson i Selet och Magdalena Magnusdotter. Intogs i Frösö skola 1805, i Hsands gymn. 1812; stud. i Upsala 1816; prästv. i Hsand 6 juni 1819 till adj. hos v. past. E. Genborg i Stugun och Borgvattnet, åtföljde G. äfven då denne ss. komm. flyttade till Sundsjö 1 maj 1821; nådårspred. därst. 18 febr. 1824, vakans-pred. i Hallen 1826 nådårspred. och past. curam gerens i Sunne 25 Sept. 1827, past. adj. i Föllinge 1 maj 1829, kapellpred. i Frostviken 4 aug. 1841, utn. komm. i Ström dec. 1844, tilltr. 1 maj 1846. Afled 6 febr. 1865. Såsom past. adj. i Föllinge ombesörjde han Frostvikens kapells uppbyggande

G. 22/12 1822 m. *Märta Johanna Borin*, f. 5/8 1801 i Hallens s:n, dotter af löjtn. P. Gust. Borin, d. i Näset, Ström 14/5 1884.

Barn: *Per Olof*, f. 1823, d. 27/8 s. å. i Sundsjö; *Maria Magdalena*, f. 19/6 1824, g. m. kyrkvärden och gästg. Hans Zachrisson i Näset, d. 13/1 1847; *Olava Johanna Eventina*, f. 6/7 1827, g. 10/1 1851 m. handl. And. Höglund i Östersund; d. 3/1 1860; *Erik August*, f. 10/4 1832 i Föllinge, stud., kunnig botanist, sockenskrifvare i Ström, d. 1882; *Märta Petronella*, f. 19/10 1834, g. m. målaren Göran Arnell, omg. m. vaktm. Johan Norell i Hsand. Dessutom 3 barn döda årsgamla.

KAPELLPREDIKANTER VID ALANÄS.

Den första tiden efter kapellets uppbyggande år 1808 synes predikanterna vid det närliggande Tåsjö kapell inom Ramsele pastorat förordnats att tillika bestrida själavården i Alanäset. Dessa voro *Pehr Nordenstedt* (1808-10), sist kommin. i Nätra och *Daniel Harlin* (1810-12), kommin. i Bodum-Fjällsjö.

1. **Johan Wedin** (1812-13), var den första kapellpredikanten, som bodde i Alanäs; hitkom maj 1812 och afflyttade maj 1813, sist komm. på Frösön, se *Sunne*.

2. **Henrik Lundblad** (1813-27), sist komm. i Ullånger, se *Nor-dingrå*.

3. Mag. **Paul Norberg** (1828-29), utn. ord. kapellpred. 13 febr. 1828, men afsade sig befattningen 1829, sist komm. i Edsele, se *Ramsele*. Ss. v. kapellpred. tjänstgjorde *Anders Ahrlin* 1829-30.

4. **Petrus Söderlind** (1830-41), f. 7 okt. 1798 i Själevad, son till bonden Jan Jonsson. Stud. i Upsala vt. 1822, absolverade teol. seminariet och reste hem ht. 1822, prästv. 20 juni 1824 till past. adj. åt prosten Holm i Själevad, past. adj. i Dorotea 30 nov. 1825 samt nådårspred. och v. past. därst. 1829, utn. kapellpred. i Alanäset 3 mars 1830, hitkom i maj. Han afled 12 aug. 1841. Söderlind skall varit en för sin tid god predikant och duglig präst. Han var ifrig fågeljägare och hans uteliggande i skog och mark höst och vår torde ha bidragit att förvärra den bröstsjukdom, som ändade hans dagar.

G. 1/2 1826 m. *Anna Margareta Millén*, dotter af pastor Erik. Millén i Åsele, flyttade ss. änka åter till Åsele.

Barn: *Johan Erik*, f. i Dorotea 20/12 1827; *Christina Catharina*, f. 1/8 1827, g. m. postm. Westman i Åsele; *Jonas Anton*, f. 26/11 1831 i Alanäset, uppfostrades af sin morbroder biskop Millén i Karlstad, stud. 1851, arbetschef vid Upsala-Gefle järnväg, d. 1875; *Per Abraham*, f. 7/1 1834, skraddare i Åsele; *Karl Magnus*, f. 9/9 1836, bokhållare i Sthm.

5. **Henrik Höglund** (1842-47), erhöill fullm. aug. 1842 ss. kapellpred. i Alanäset, afflyttade i mars 1847 ss. utn. khde i *Frostviken*, se detta pastorat.

6. **Frans Abraham Walfrid Edlund** (1847-69), sist komm. i Umeå landsförsamling, se *Umeå*.

KOMMINISTRAR I GÅXSJÖ.

1. **Johan August Palmblad** (1896-1912), utn. kommin. i Gåxsjö 7 nov. 1896, tilltr. genast, vakanskomm. Klöfsjö fr. 1 maj 1912, se *Berg-Klöfsjö*.

2. **Erik Gustaf Bohman** (1913-21), f. i Folkärna, Västerås stift, 7 mars 1873; föräldrar: landtbrukaren Anders Gustafsson och Sara Johanna Abrahamsdotter. Efter studier vid Fjellstedtska skolan stud. i Upsala ht. 1899, öfvergick till Norrlands nation ht. 1901; aflade de teol. examina 1900-03 och prästv. 21 jan. 1904; past. adj. i Älfsby 1 maj 1909, komm. i Gåxsjö 5 okt. 1912, tilltr. 1913; senare utn. till khde i Hammerdal (4:de propred.) 4/6 1920, tilltr. 1921.

G. 10/6 1909 m. *Isaura Alexandra Stenborg*, folkskollärarynna, dotter af khden i Föllinge Carl Michael Stenborg.

Barn: *Yngve Karl Erik*, f. i Älfsby 30/5 1910; *Arne Anders Gustaf*, f. 28/1 1912; *Runa Sara Augusta*, f. i Gåxsjö 21/8 1915; *Gudrun Maria Johanna*, f. 3/2 1919.